

rata, dicuntur nisi æquivoce. Non igitur poterit dici, quod verbum assumpsit naturam humanam, si corpus animæ non unitum assumpsit.

4. Amplius. Anima humana naturaliter unibilis est corpori. Anima igitur quæ numquam corpori unitur ad aliquid constituendum, non est anima humana: quia quod est præter naturam, non potest esse semper. Si igitur anima Christi non est unita corpori ejus ad aliquid constituendum, relinquitur quod non sit anima humana; & sic in Christo non fuit humana natura.

5. Præterea. Si verbum unitum est animæ, & corpori accidentaliter sicut indumento, natura humana non fuit natura verbi. Verbum igitur hypostasim non fuit subsistens in duabus naturis; sicut neque homo indutus dicitur in duabus naturis subsistere: quod quia Eutyches dixit, in Calchedonensi Synodo est damnatus.

6. Item. Indumenti passio non refertur ad indutum: non enim dicitur homo nasci quando induitur, neque vulnerari, si vestimentum laceretur. Si igitur verbum assumpsit animam, & corpus sicut homo indumentum, non poterit dici, quod Deus sit natus, aut passus propter corpus assumptum.

7. Adhuc. Si verbum assumpsit humanam naturam solum ut indumentum, quo posset hominum oculis apparere; frustra animam assumpsisset, quæ secundum suam naturam invisibilis est.

8. Amplius. Secundum hoc non aliter assumpsisset filius carnem humanam, quam Spiritus Sanctus columbæ speciem, in qua apparuit; quod patet esse falsum: nam Spiritus Sanctus non dicitur factus columba, neque minor patre secundum naturam assumptam.

9. Item. Si quis diligenter consideret, ad hanc positionem, diversarum hæresum inconvenientia sequuntur. Ex eo enim quod dicitur filium Dei unitum animæ & carni accidentaliter modo, sicut hominem vestimento; convenit opinioni Nestorii, qui secundum inhabitationem verbi Dei, hanc in homine unionem esse factam asseruit: non enim Deum esse indutum potest intelligi per tactum corporeum, sed solum per gratiam inhabitantem. Ex hoc etiam quod dixit accidentalem unionem verbi ad animam, & carnem humanam, sequitur quod verbum post unionem non fuit subsistens in duabus naturis: quod Eutyches dixit: nihil enim subsistit in eo quod sibi accidentaliter unitur. Ex eo vero quod dicitur animam, & carnem non uniri ad aliquid constituendum, convenit partim quidem cum Ario, & Apollinari, qui posuerunt corpus Christi non animatum anima rationali; & partim cum Manichæo, qui posuit Christum non verum hominem, sed phantasticam fuisse: si enim anima non est unita carni ad alicujus constitutionem, phantasticum erat quod videbatur in Christo similiter aliis hominibus ex unione animæ & corporis constitutis.

Sumpsit autem hæc positio occasionem ex verbo Apostoli dicentis Philipp. 11. 7. *Habitu inventus ut homo.* Non enim intellexerunt hoc secundum metaphoram dici: quæ autem metaphoricè dicuntur, non oportet secundum omnia similia esse. Habet igitur natura humana assumpta quamdam indumenti similitudinem, in quantum verbum per carnem visibilem videbatur, sicut homo videtur per indumentum; non autem quantum ad hoc quod unio verbi ad humanam naturam in Christo fuerit modo accidentali.

10. Item. Si quis diligenter consideret, ad hanc positionem, diversarum hæresum inconvenientia sequuntur. Ex eo enim quod dicitur filium Dei unitum animæ & carni accidentaliter modo, sicut hominem vestimento; convenit opinioni Nestorii, qui secundum inhabitationem verbi Dei, hanc in homine unionem esse factam asseruit: non enim Deum esse indutum potest intelligi per tactum corporeum, sed solum per gratiam inhabitantem. Ex hoc etiam quod dixit accidentalem unionem verbi ad animam, & carnem humanam, sequitur quod verbum post unionem non fuit subsistens in duabus naturis: quod Eutyches dixit: nihil enim subsistit in eo quod sibi accidentaliter unitur. Ex eo vero quod dicitur animam, & carnem non uniri ad aliquid constituendum, convenit partim quidem cum Ario, & Apollinari, qui posuerunt corpus Christi non animatum anima rationali; & partim cum Manichæo, qui posuit Christum non verum hominem, sed phantasticam fuisse: si enim anima non est unita carni ad alicujus constitutionem, phantasticum erat quod videbatur in Christo similiter aliis hominibus ex unione animæ & corporis constitutis.

Sumpsit autem hæc positio occasionem ex verbo Apostoli dicentis Philipp. 11. 7. *Habitu inventus ut homo.* Non enim intellexerunt hoc secundum metaphoram dici: quæ autem metaphoricè dicuntur, non oportet secundum omnia similia esse. Habet igitur natura humana assumpta quamdam indumenti similitudinem, in quantum verbum per carnem visibilem videbatur, sicut homo videtur per indumentum; non autem quantum ad hoc quod unio verbi ad humanam naturam in Christo fuerit modo accidentali.

C A P U T XXXVIII.
Contra eos qui ponunt duas hypostases, vel duo supposita in una persona Christi.

Hanc igitur positionem propter prædicta inconventia alii quidem vitantes posuerunt, ex anima & carne in Domino Jesu Christo unam substantiam constitutam esse, scilicet hominem quemdam ejusdem speciei aliis hominibus; quem quidem hominem unitum dicunt verbo Dei, non quidem in natura, sed in persona; ut scilicet sit una persona verbi Dei, & illius hominis. Sed quia homo ille quædam individua substantia est, quod est esse hypostasim, & suppositum; dicunt quidem in Christo esse aliam hypostasim illius hominis, & verbi Dei, sed unam personam utriusque: ratione cujus unitatis dicunt verbum Dei de homine illo prædicari, & hominem illum de verbo Dei; ut sit sensus, verbum Dei est homo, idest persona verbi Dei est persona hominis, & è converso. Et hac ratione quidquid de verbo Dei prædicatur, dicunt de homine illo posse prædicari & è converso; cum quadam tamen replicatione, ut, cum dicitur, Deus est passus, sit sensus, homo qui est Deus, propter unitatem personæ est passus; & homo creavit stellas, idest ille qui est homo.

Sed hæc positio de necessitate in errore Nestorii dilabitur.

1. Si enim differentia personæ & hypostasis attendatur, invenitur persona esse non alienum ab hypostasi, sed quadam pars ejus: nihil enim aliud est persona quam hypostasis talis naturæ, scilicet rationalis: quod patet ex diffinitione Boetii, dicentis (in Lib. de duabus nat. & una pers. Christi) quod *persona est rationalis naturæ individua substantia.* Ex quo patet quod licet non omnis hypostasis sit persona, omnis tamen hypostasis humanæ naturæ persona est. Si igitur ex sola unione animæ & corporis constituta est in Christo quædam substantia particularis, quæ est hypostasis, scilicet ille homo, sequitur quod ex eadem unione sit constituta persona. Sic igitur in Christo erunt duæ personæ, una illius hominis de novo constituta, & alia æterna verbi Dei: quod est Nestorianæ impietatis.

2. Item. Etsi hypostasis illius hominis non posset dici persona, tamen idem est hypostasis verbi Dei quod persona. Igitur hypostasis verbi Dei non est illius hominis, neque etiam persona verbi Dei erit persona illius hominis; & sic falsum erit quod dicunt, quod persona illius hominis est persona verbi Dei.

3. Adhuc. Dato quod persona esset aliud ab hypostasi verbi Dei, vel hominis, non posset alia differentia inveniri, nisi quod persona supra hypostasim addit proprietatem aliquam; nihil enim ad genus substantiæ pertinens addere potest, cum hypostasis sit completissimum in genere substantiæ, quod dicitur substantia prima. Si igitur unio facta est secundum personam, & non secundum hypostasim, sequitur quod non sit facta unio nisi secundum aliquam proprietatem accidentalem: quod iterum redit in errorem Nestorii.

4. Amplius. Cirillus dicit in epistola ad Nestorium, quæ est in Ephesina Synodo approbata: *Si quis non confitetur carni secundum subsistentiam unitam ex Deo patre verbum, unumque esse Christum cum sua carne, eundem videlicet Deum simul & hominem; anathema sit:* & fere ubique in synodalibus scriptis hoc errori Nestorii deputatur, qui posuit duas in Christo hypostases.

Præ-

5. Præterea. Damascenus in III. Libro cap. xii. dicit: *Ex duabus naturis perfectis dicimus esse factam unionem, non secundum propositum, idest personam, ut Dei inimicus dicit Nestorius, sed secundum hypostasim.* Unde patet expresse quod hæc fuit positio Nestorii confiteri unam personam, & duas hypostases.

6. Item. Hypostasis, & suppositum oportet idem esse: nam de prima substantia, quæ est hypostasis, omnia alia prædicantur, scilicet & universalia in genere substantiæ, & accidentia secundum Philosophum in Prædicamentis cap. de sub. Si igitur in Christo sint duæ hypostases, per consequens & duo supposita.

7. Adhuc. Si verbum, & homo ille supposito differunt, oportet quod supposito homine illo, non supponatur verbum Dei, nec è converso. Sed distinctis suppositis, necesse est & ea quæ de ipsis dicuntur, distinguantur: nam supposito hominis non (1) subveniunt prædicta prædicata divina nisi propter verbum, neque è converso. Separatim igitur accipienda erunt quæ de Christo in Scripturis dicuntur, divina scilicet, & humana: quod est contra sententiam Cyrilli in Synodo confirmatam dicentis: *Si quis personis duabus, vel subsistentiis, vel eas quæ sunt in evangelicis, & apostolicis scripturis impartit voces, aut de Christo à Sanctis dictas, aut ab ipso de se: & quasdam quidem velut homini præter illud ex Deo verbum specialiter intellecto applicat; quasdam vero velut Deo (2) decibiles soli ex Deo patre verbo: anathema sit.*

8. Amplius. Secundum positionem prædictam, ea quæ verbo Dei conveniunt per naturam, de illo homine non dicerentur, nisi per quamdam associationem in una persona: hoc enim significat replicatio interposita, cum sic exponunt: Homo ille creavit stellas, idest filius Dei, qui est homo ille; & sic de aliis hujusmodi: unde cum dicitur: Homo ille est Deus, sic intelligitur: verbum Dei, qui est homo ille, Deus existit. Hujusmodi autem locutiones condemnat Cyrillus, dicens: *Si quis audeat dicere assumptum hominem adorari oportere, Dei verbo conglorificari, & coappellari Deum quasi alterum alterius: id enim quod est semper, quoties additur, hoc intelligi cogit: & non magis una adoratione honorificat Emanuelem, & unam ei glorificationem adhibet, secundum quod factum est caro verbum: anathema sit.*

9. Præterea. Si homo ille supposito est aliud à Dei verbo, non potest ad personam verbi pertinere nisi per assumptionem qua assumptus est à verbo. Sed hoc est alienum à recto sensu fidei: dicitur enim in Ephesina Synodo ex verbis Felicis Papæ & Martyris: *Credimus in Deum nostrum Jesum de Virgine Maria natum: quia ipse est Dei sempiternus filius, & verbum, & non homo à Deo assumptus, ut alter sit præter illum: neque enim hominem assumpsit Dei filius, ut sit alter præter ipsum; sed Deus existens perfectus, factus simul & homo perfectus, incarnatus est de Virgine.*

10. Item. Quæ sunt plura supposito, simpliciter plura sunt, nec sunt unum nisi secundum quid. Si igitur in Christo sunt duo supposita, sequitur quod sit simpliciter duo, & non sit unum nisi secundum quid; quod est tollere Jesum: quia unumquodque intantum est, in quantum unum est. Quod igitur non est simpliciter unum, non est simpliciter ens.

(1) An conveniunt? (2) Al. docibiles. Vide Admonitionem præviam num. IV.

C A P U T XXXIX.

Quid catholica fides sentiat de incarnatione Christi.

Ex prædictis igitur manifestum est quod secundum catholicæ fidei traditionem oportet dicere, quod in Christo sit una natura divina perfecta, & humana natura perfecta, ex anima scilicet rationali, & humana carne constituta; & quod hæc duæ naturæ unitæ sunt in Christo non per solam inhabitationem, neque accidentali modo, ut homo unitur vestimento; neque in sola personali habitudine, & proprietate; sed secundum unam hypostasim, & suppositum unum. Hoc enim solummodo salvari possunt ea quæ in Scripturis circa incarnationem traduntur. Cum enim Scriptura sacra indistincte quæ sunt Dei, homini illi attribuat; & quæ sunt illius hominis, Deo, ut ex præmissis patet; oportet unum & eundem esse de quo utraque dicantur. Sed quia opposita de eodem secundum idem dici vere non possunt; divina autem, & humana quæ de Christo dicuntur, oppositionem habent, utpote passum, & impassibile, mortuum, & immortale, & cætera hujusmodi: necesse est quod secundum aliud, & aliud divina, & humana prædicentur de Christo. Sic igitur quantum ad id de quo utraque prædicantur, non est distinctio facienda, sed invenitur unitas; quantum autem ad id secundum quod prædicantur, distinctio est facienda. Naturales autem proprietates prædicantur de unoquoque secundum ejus naturam, sicut de hoc lapide ferri deorsum secundum naturam gravitatis. Cum igitur aliud & aliud sit secundum quod divina, & humana prædicantur de Christo, necesse est dicere in Christo esse duas naturas inconfusas, & impermixtas; id autem de quo prædicantur proprietates naturales secundum naturam propriam ad genus substantiæ pertinentem, est hypostasis, & suppositum illius naturæ. Quia igitur indistinctum est & unum id de quo humana, & divina prædicantur circa Christum, necesse est dicere, Christum esse unam hypostasim, & unum suppositum humanæ, & divinæ naturæ. Sic enim vere & proprie de homine illo prædicabuntur divina, secundum hoc quod homo ille importat suppositum non solum humanæ naturæ, sed divinæ; & è converso de verbo Dei prædicantur humana, in quantum est suppositum humanæ naturæ.

Ex quo etiam patet quod licet filius sit incarnatus, non tamen oportet patrem, vel Spiritum Sanctum esse incarnatum, cum incarnatio non sit facta secundum unionem in natura in qua tres personæ divinæ conveniunt, sed secundum hypostasim, & suppositum, prout tres personæ distinguuntur: & sic sicut in Trinitate sunt plures personæ subsistentes in una natura, ita in mysterio incarnationis est una persona subsistens in pluribus naturis.

C A P U T XL.

Objectiones contra fidem incarnationis.

Sed contra hanc catholicæ fidei sententiam plures difficultates concurrunt, propter quas adversarii fidei incarnationem impugnant.

1. Ostensum est enim in primo Lib. cap. xx. quod Deus neque corpus est, neque virtus in corpore. Si autem carnem assumpsit, sequitur quod vel sit mu-

ta-

tatus in corpus, vel quod sit virtus in corpore post incarnationem. Impossibile igitur videtur Deum fuisse incarnatum.

2. Item. Omne quod acquirit novam naturam, est substantiali mutationi subiectum: secundum hoc enim aliquid generatur quod naturam aliquam acquirit. Si igitur hypostasis filii Dei fiat de novo subsistens in natura humana, videtur quod esset substantialiter mutata.

3. Adhuc. Nulla hypostasis alicujus naturae extenditur extra naturam illam, quin potius natura invenitur extra hypostasim, utpote multas hypostases sub se habens. Si igitur hypostasis filii Dei sit per incarnationem facta hypostasis humanae naturae, sequitur quod filius Dei non sit ubique post incarnationem, cum humana natura ubique non sit.

4. Amplius. Rei unius, & ejusdem non est nisi unum quod quid est: hoc enim significat substantiam rei, quae unius una est. Sed natura cujuslibet rei est quod quid est ejus: natura enim rei est quam significat definitio. Impossibile est igitur, ut videtur, quod una hypostasis in duabus naturis subsistat.

5. Praeterea. In his quae sunt sine materia, non potest esse aliud quidditas rei, & aliud res, ut supra Lib. I. cap. XXI. & XXI. ostensum est; & hoc praecipue est in Deo, qui non est solum sua quidditas, sed etiam suum esse. Sed humana natura non potest esse idem quod divina hypostasis. Ergo impossibile esse videtur quod divina hypostasis subsistat in humana natura.

6. Item. Natura est simplicior & formalior hypostasi quae in ea subsistit: nam per additionem alicujus materialis, natura communis individuatur ad hanc hypostasim. Si igitur divina hypostasis subsistat in humana natura, videtur sequi quod humana natura sit simplicior, & formalior quam divina hypostasis: quod est omnino impossibile.

7. Adhuc. In his solum quae sunt ex materia & forma composita, differre invenitur singulare, & quidditas ejus, ex eo quod singulare est individuum per materiam designatam, quae in quidditate & natura speciei non includitur: in signatione enim Socraticis includitur haec materia, non autem in ratione humanae naturae. Omnis igitur hypostasis in natura humana subsistens, est constituta per materiam signatam: quod de divina hypostasi dici non potest. Non est igitur possibile, ut videtur, quod hypostasis verbi Dei subsistat in humana natura.

8. Amplius. Anima, & corpus in Christo non fuerunt minoris virtutis quam in aliis hominibus. Sed in aliis hominibus ex sua unione constituunt suppositum, hypostasim, & personam. Igitur & in Christo ex unione animae & corporis constituitur suppositum, hypostasis, & persona. Non autem suppositum, hypostasis, & persona verbi Dei, quae est aeterna. Igitur in Christo est aliud suppositum, hypostasis, & persona praeter suppositum, hypostasim, & personam verbi Dei, ut videtur.

9. Praeterea. Sicut ex anima & corpore constituitur humana natura in communi, ita ex hac anima & ex hoc corpore constituitur hic homo, quod est hypostasis hominis. Sed in Christo fuit haec anima, & hoc corpus. Igitur ex eorum unione constituta est hypostasis, ut videtur; & sic idem quod prius.

10. Item. Hic homo, qui est Christus, prout consideratur ex anima solum & carne consistens, est quaedam substantia. Non autem universalis. Ergo par-

(1) *Al.* Natura igitur licet multis modis dicatur.

ticularis: ergo est hypostasis.

11. Adhuc. Si idem est suppositum humanae, & divinae naturae in Christo, oportet quod de intellectu hominis qui est Christus, sit hypostasis divina. Non autem est de intellectu aliorum hominum. Homo igitur aequivoce de Christo dicitur, & aliis; & sic non erit ejusdem speciei nobiscum.

12. Amplius. In Christo tria inveniuntur, ut ex dictis cap. XXVII. & seq. patet; scilicet corpus, anima, & Divinitas. Anima autem, cum sit nobilior corpore, non est suppositum corporis, sed magis forma ejus. Neque igitur id quod est divinum, est suppositum humanae naturae, sed magis formaliter se habens ad ipsam.

13. Praeterea. Omne quod advenit alicui post esse completum, advenit ei accidentaliter. Sed cum verbum Dei sit ab aeterno, manifestum est quod caro assumpta advenit ei post esse completum. Igitur advenit ei accidentaliter.

CAPUT XLII.

Quomodo oporteat incarnationem filii Dei intelligere.

AD horum igitur solutionem considerandam, paulo altius inchoandum est. Cum enim Eutyches unionem Dei & hominis factam esse posuerit in natura; Nestorius autem nec in natura, nec in persona; fides autem catholica hoc teneat, quod sit facta unio in persona, non in natura: necessarium videtur praecognoscere quid sit uniri in natura, & quid sit uniri in persona. Natura igitur (1) multis modis dicitur: nam & generatio viventium, & principium generationis & motus, & materia, & forma, natura dicuntur. Item & aliquando natura dicitur quod quid rei, continens ea quae ad speciem pertinent integritatem; sicut dicimus naturam humanam communem esse omnibus hominibus, similiter in ceteris. Illa ergo ununtur in natura ex quibus constituitur integritas speciei alicujus; sicut anima, & corpus humanum ununtur ad constituendam speciem animalis, & universaliter quaecumque sunt partes speciei. Est autem impossibile quod alicui speciei in sua integritate jam constituta aliquid extraneum uniat in unitatem naturae, nisi species solvatur. Cum enim species sint sicut numeri, in quibus quaelibet unitas addita, vel subtracta variat speciem; si quid ad speciem jam perfectam addatur, necesse est jam aliam speciem esse; sicut si substantiae animatae tantum addatur sensibile, erit jam alia species: nam animal, & planta diversae species sunt. Contingit tamen id quod non est de integritate speciei, in aliquo individuo sub alia specie contento reperiri; sicut album, & vestitum in Sorte, vel Platone, aut digitus sextus, vel aliquid hujusmodi. Unde nihil prohibet aliqua uniri in individuo quae non ununtur in una integritate speciei; sicut humana natura, & albedo, & musica in Sorte, & hujusmodi, quae dicuntur esse unum subiecto. Et quia individuum in genere substantiae dicitur hypostasis, in substantiis autem rationalibus dicitur etiam persona; convenienter omnia hujusmodi dicuntur uniri secundum hypostasim, vel etiam secundum personam. Sic igitur patet quod nihil prohibet aliqua non unita esse secundum naturam, uniri autem secundum hypostasim, vel personam.

Audientes autem haeretici in Christo unionem Dei, & hominis esse factam, contrariis viis inceserunt ad hoc

(1) *Al.* quod cum humana.

hoc exponendum, praetermisso tramite veritatis.

Aliqui enim hanc unionem aestimaverunt ad modum eorum quae ununtur in unam naturam; sicut Arius, & Apollinaris, ponentes quod verbum erat corpori Christi pro anima, sive pro mente; & sicut Eutyches, qui posuit ante incarnationem duas naturas, Dei, & hominis, post incarnationem vero unam.

Sed eorum dictum omnino impossibilitatem continet. Manifestum est enim naturam verbi ab aeterno in sua integritate perfectissimam esse, nec omnino corrumpi, aut mutari posse: unde impossibile est aliquid extrinsecum a natura divina, utpote naturam humanam, vel aliquam partem ejus, in unitatem naturae ei advenire.

Alii vero hujus positionis impossibilitatem videntes, in viam contrariam diverterunt. Ea enim quae habenti aliquam naturam adveniunt, nec tamen pertinent ad integritatem naturae illius, vel accidentia esse videntur, ut albedo, & musica; vel accidentaliter se habere ad ipsum, sicut annulus, vestimentum, domus, & similia. Considerantes autem, (2) quod humana natura verbo Dei adveniat, nec ad ejus naturae integritatem pertinet; necesse esse putaverunt quod humana natura accidentalem unionem haberet ad verbum. Et quia manifestum est quod non potest inesse verbo ut accidens, tum quia Deus non est susceptivum accidentis, Lib. I. cap. XXI. ut probatum est, tum quia humana natura, cum sit de genere substantiae, nullius accidens esse potest; relinqui videbatur quod humana natura adveniret verbo non sicut accidens, sed sicut accidentaliter se habens ad ipsum.

Posuit igitur Nestorius quod humana natura Christi se habebat ad verbum sicut templum quoddam; ita quod secundum solam inhabitationem erat intelligenda unio verbi ad humanam naturam. Et quia templum seorsum habet suam individuationem ab eo qui inhabitat templum; individuatō autem conveniens humanae naturae est personalitas; reliquum erat quod alia esset personalitas humanae naturae, & alia verbi; & sic verbum, & ille homo erant duae personae.

Quod quidem inconveniens alii vitare volentes, circa humanam naturam talem dispositionem introduxerunt, ut ei personalitas proprie convenire non possit, dicentes, animam, & corpus, in quibus integritas humanae naturae consistit, a verbo sic esse assumpta, ut corpori anima non esset unita ad aliquam substantiam constituendam; ne cogerentur dicere illam substantiam a se constitutam, rationem personae habere: unionem vero verbi ad animam, & corpus posuerunt sicut ad ea quae accidentaliter se habent, puta induti ad indumentum; in hoc quodammodo Nestorium imitantes.

His igitur remoris per supradicta, necessarium est ponere talem fuisse unionem verbi, & hominis, ut neque ex duabus una natura conflata sit, neque verbi ad humanam naturam talis fuerit unio sicut est alicujus substantiae, puta hominis ad exteriora, quae accidentaliter se habent ad ipsum, ut domus, & vestimentum; sed verbum in humana natura sicut in sibi propria facta per incarnationem subsistere ponatur, ut & corpus illud vere sit corpus verbi Dei, & similiter anima, & verbum Dei vere sit homo. Et quamvis haec unio perfecte ab homine non valeat explicari, tamen secundum modum, & facultatem nostram conabimur aliquid dicere ad aedificationem fidei, ut circa hoc mysterium fides catholica ab infidelibus defendatur.

(2) *Al.* quod cum humana.

In omnibus autem rebus creatis nihil invenitur huic unioni tam simile sicut unio animae ad corpus: & major esset similitudo, ut etiam Augustinus dicit contra Felicianum, si esset unio intellectus in omnibus hominibus; ut quidam (Averroes III. de Anima comm. v.) posuerunt: secundum quos oporteret dicere, quod intellectus praexistens hoc modo de novo conceptui hominis uniat, ut ex utroque fiat una persona; sicut ponimus verbum praexistens humanae naturae in personam unam uniri. Unde propter hanc similitudinem utriusque unionis Athanasius dicit in symbolo, quod sicut anima rationalis, & caro unus est homo; ita Deus, & homo, unus est Christus. Sed cum anima rationalis uniat corpori & sicut materiae, & sicut instrumento, non potest esse similitudo quantum ad primum modum unionis: sic enim ex Deo & homine fieret una natura, cum materia, & forma proprie naturam constituunt speciei. Relinquitur ergo ut attendatur similitudo secundum quod anima uniat corpori ut instrumento: ad quod etiam dicta antiquorum Doctorum concordant, qui humanam naturam in Christo organum quoddam Divinitatis posuerunt, sicut & ponitur corpus organum animae. Aliter enim est anima organum corpus, & ejus partes, & aliter exteriora instrumenta: haec enim dolabra non est proprium instrumentum, sicut haec manus: per dolabram enim multi possunt operari, sed haec manus ad propriam operationem hujus animae deputatur: propter quod manus est organum unium, & proprium; dolabra autem instrumentum extrinsecum, & commune. Sic igitur & in unione Dei, & hominis considerari potest. Omnes enim homines comparantur ad Deum ut quaedam instrumenta quibus operatur: ipse enim est qui operatur in nobis, & perficere pro bona voluntate, secundum Apostolum Philipp. II. 13. Sed alii homines comparantur ad Deum quasi instrumenta extrinseca, & separata: moventur enim a Deo non ad operationes proprias sibi tantum, sed ad operationes communes omni rationali naturae, ut est intelligere veritatem, diligere bona, & operari justa. Sed humana natura in Christo assumpta est ut instrumentaliter operetur ea quae sunt operationes propriae solius Dei, sicut est mundare peccata, illuminare mentes per gratiam, & introducere in perfectionem vitae aeternae. Comparatur igitur humana natura Christi ad Deum sicut instrumentum proprium, & junctum, ut manus ad animam. Nec discrepat a rerum naturalium consuetudine quod aliquid sit naturaliter proprium instrumentum alicujus, quod tamen non sit forma ipsius. Nam lingua, prout est instrumentum locutionis, est proprium organum intellectus; qui tamen, ut Philosophus probat III. de Anima text. comm. VI. nullius partis corporis actus est. Similiter etiam invenitur aliquod instrumentum quod ad naturam speciei non pertinet; & tamen ex parte materiae competit huic individuo, ut sextus digitus, vel aliquid hujusmodi. Nihil igitur prohibet secundum hunc modum ponere unionem humanae naturae ad verbum, quod humana natura sit quasi verbi instrumentum non separatum, sed junctum. Nec tamen humana natura ad naturam verbi pertinet, nec verbum est ejus forma; pertinet tamen ad ejus personam. Praedicta tamen exempla non sic posita sunt, ut omnimoda similitudo sit in his requirenda: intelligendum est enim verbum Dei multo sublimius, & intimius humanae naturae potuisse uniri quam anima qualicumque proprio instrumentum; praecipue cum to-